

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.144>

УДК 338

О. В. Кривда,

к. е. н., доцент кафедри економіки і підприємництва НТУУ «Київський Політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4398-6298>

А. В. Адаменко,

магістрант кафедри економіки і підприємництва НТУУ «Київський Політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», факультет

менеджменту та маркетингу, м. Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6381-8825>

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ АКТИВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

O. Kryvda,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

A. Adamenko,

2th year student, Faculty of Management and Marketing, Department of Economics and Entrepreneurship, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute,

FACTORS AFFECTING THE EFFICIENCY OF ACTIVATING AN ENTERPRISE'S ECONOMIC POTENTIAL IN CONDITIONS OF INSTABILITY

Економічний потенціал підприємства визначається сукупністю ресурсів, які використовуються для досягнення стратегічних цілей. У науковій літературі виділяють два основних типи факторів, що впливають на діяльність підприємства: внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори включають рівень менеджменту, кваліфікацію персоналу, організаційну культуру, матеріально-технічна база, фінансові ресурси та маркетингова стратегія, а зовнішні — економічні, політико-правові, соціально-демографічні та екологічні аспекти. Ефективне використання цих факторів є основою для забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку та досягнення його довгострокового розвитку. Аналіз факторів впливу на активізацію економічного потенціалу підприємства дозволяють виявити сильні та слабкі сторони, а також загрози та можливості, що виникають як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі. Це сприяє розробці обґрунтованих стратегічних рішень і забезпечує стійкість підприємства до змін у ринкових умовах. Тому оцінка економічного потенціалу є ключовим етапом у процесі планування та управління діяльністю будь-якої організації.

Дана тематика дослідження є актуальною, оскільки ефективно управління, що включає активізацію економічного потенціалу, дозволяє підприємствам своєчасно реагувати на зміни у середовищі, впроваджувати інновації, оптимізувати витрати та досягати стратегічних цілей.

Матеріали і методи. Для дослідження впливу факторів на економічний потенціал підприємства використано методи аналізу та синтезу. Застосовано системний підхід, що дозволяє враховувати комплексний характер взаємодії між різними групами факторів.

Результати. Дослідження показало, що активізація економічного потенціалу підприємства в умовах нестабільності значною мірою залежить від комплексного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Зовнішні фактори, класифіковані на економічні, соціально-демографічні, політико-правові, екологічні та науково-технічні групи, безпосередньо впливають на ключові показники ефективності, такі як рентабельність, продуктивність праці,

фінансова стабільність та екологічна стійкість. Внутрішні фактори, включаючи рівень менеджменту, кваліфікацію персоналу, організаційну культуру, матеріально-технічну базу, фінансові ресурси та маркетингову стратегію, формують основу для адаптації підприємства до змін, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності та мінімізації ризиків. Встановлено тісний взаємозв'язок між цими факторами: ігнорування зовнішніх загроз може нівелювати внутрішні переваги, тоді як системне удосконалення внутрішніх аспектів дозволяє перетворювати виклики на можливості. Запропоновані рекомендації, такі як впровадження систем моніторингу, інвестування в інновації, підвищення кваліфікації персоналу, оптимізація витрат та модернізація технологій, демонструють потенціал для зростання ефективності, підтверджений аналізом літературних джерел та таблицями взаємозв'язків.

Перспективи. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку математичних моделей прогнозування впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на економічний потенціал підприємств, з урахуванням динамічних змін у глобальному середовищі, таких як цифрова трансформація та геополітичні ризики. Рекомендується проведення емпіричних досліджень на базі реальних підприємств для верифікації запропонованих рекомендацій, а також інтеграція штучного інтелекту в системи моніторингу факторів для автоматизованого аналізу та прийняття рішень. Крім того, перспективним напрямом є вивчення впливу стійкості до кліматичних змін на економічний потенціал, з акцентом на впровадження "зелених" стратегій, що дозволить підприємствам не лише мінімізувати негативні ефекти, але й досягти конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

The economic potential of an enterprise is determined by the totality of resources used to achieve strategic goals. In the scientific literature, two main types of factors influencing the activities of an enterprise are distinguished: internal and external. Internal factors include the level of management, personnel

qualifications, organizational culture, material and technical base, financial resources and marketing strategy, and external ones include economic, political and legal, socio-demographic and environmental aspects. The effective use of these factors is the basis for ensuring the competitiveness of an enterprise in the market and achieving its long-term development. Analysis of factors influencing the activation of the economic potential of an enterprise allows us to identify strengths and weaknesses, as well as threats and opportunities that arise in both the external and internal environment. This contributes to the development of sound strategic decisions and ensures the enterprise's resilience to changes in market conditions. Therefore, assessing economic potential is a key stage in the process of planning and managing the activities of any organization.

This research topic is relevant, since effective management, which includes the activation of economic potential, allows enterprises to respond to changes in the environment in a timely manner, introduce innovations, optimize costs and achieve strategic goals.

Purpose. Assessment of the significance of internal and external factors of influence on the activation of the economic potential of enterprises and determination of their interrelation.

Materials and methods. Methods of analysis and synthesis were used to study the influence of factors on the economic potential of an enterprise. A systematic approach was applied, which allows taking into account the complex nature of the interaction between different groups of factors.

Results. The study showed that the activation of the economic potential of an enterprise in conditions of instability largely depends on the complex influence of external and internal factors. External factors, classified into economic, socio-demographic, political-legal, environmental and scientific-technical groups, directly affect key performance indicators, such as profitability, labor productivity, financial stability and environmental sustainability. Internal factors, including the level of management, personnel qualifications, organizational culture, material and technical base, financial resources and marketing strategy, form the basis for

the enterprise's adaptation to changes, contributing to increasing competitiveness and minimizing risks. A close relationship between these factors has been established: ignoring external threats can level internal advantages, while systematic improvement of internal aspects allows turning challenges into opportunities. The proposed recommendations, such as the implementation of monitoring systems, investing in innovations, improving personnel skills, optimizing costs and modernizing technologies, demonstrate the potential for increasing efficiency, confirmed by the analysis of literary sources and tables of relationships.

Prospects. Further research can be aimed at developing mathematical models for predicting the impact of external and internal factors on the economic potential of enterprises, taking into account dynamic changes in the global environment, such as digital transformation and geopolitical risks. It is recommended to conduct empirical research on the basis of real enterprises to verify the proposed recommendations, as well as integrate artificial intelligence into factor monitoring systems for automated analysis and decision-making. In addition, a promising direction is to study the impact of climate change resilience on economic potential, with an emphasis on the implementation of "green" strategies, which will allow enterprises not only to minimize negative effects, but also to achieve competitive advantages in the long term.

Ключові слова: *економічний потенціал, активізація, внутрішні фактори, зовнішні фактори, показники.*

Keywords: *economic potential, activation, internal factors, external factors, indicators.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільності економічного середовища активізація та управління економічним потенціалом підприємств стає однією з ключових задач для забезпечення їх конкурентоспроможності та сталого розвитку. Враховуючи швидкі зміни у

макро- та мікросередовищі, підприємства стикаються з проблемами оптимального використання ресурсів, адаптації до внутрішніх і зовнішніх факторів впливу, а також необхідністю розробки стратегій, спрямованих на мінімізацію ризиків. Відсутність системного підходу до аналізу цих факторів та інтегрованих моделей для оцінки їхнього впливу створює ризики зниження ефективності управління та втрати конкурентних переваг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження акцентують увагу на необхідності системного підходу до аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів. Наприклад, Ф. Котлер і Ш. Славік пропонують класифікувати зовнішні фактори за п'ятьма групами: економічні, соціально-демографічні, екологічні, політико-правові та науково-технічні. [1]

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є оцінка значущості внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на активізацію економічного потенціалу підприємств та визначення їхнього взаємозв'язку.

Виклад основного матеріалу. Для ефективної активізації економічного потенціалу підприємства необхідно враховувати вплив різноманітних факторів, які формують його адаптивність до змін у зовнішньому середовищі. Розглянемо ці фактори у таблиці 1:

Таблиця 1. Основні групи зовнішніх факторів, що впливають на економічний потенціал підприємства

Тип факторів	Приклади впливу
Економічні	Інфляція, курс валют, рівень оподаткування
Соціально-демографічні	Структура населення, рівень доходів, міграція
Політико-правові	Регулювання, стабільність політичного середовища
Екологічні	Дотримання стандартів, рівень забруднення
Науково-технічні	Інновації, рівень автоматизації

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Таблиця 1 ілюструє багатогранність зовнішнього середовища, в якому функціонує будь-яке підприємство. Економічний потенціал підприємства формується не лише внутрішніми ресурсами та управлінськими рішеннями, а

й значною мірою залежить від комплексу зовнішніх факторів, які поділено на п'ять основних груп:

- Економічні фактори (інфляція, коливання валютних курсів, податкова політика) безпосередньо впливають на собівартість продукції, купівельну спроможність споживачів та доступність кредитних ресурсів.

- Соціально-демографічні фактори визначають структуру та ємність ринку: вік, рівень доходи, міграційні процеси змінюють попит і вимоги до товарів/послуг, а також пропозицію робочої сили.

- Політико-правові фактори створюють «правила гри»: стабільність політичного режиму, якість регулювання та рівень корупції або визначають сприятливе середовище для інвестицій, або суттєво обмежують розвиток підприємства.

- Екологічні фактори набули критичного значення в сучасному світі: жорсткі екологічні стандарти, штрафи за забруднення та суспільний тиск спонукають компанії до «зеленого» виробництва та підвищують витрати на відповідність вимогам.

- Науково-технічні фактори є головним драйвером конкурентоспроможності: швидкість впровадження інновацій, рівень автоматизації та цифровізації визначають, чи зможе підприємство знизити витрати, підвищити якість і випередити конкурентів.

Отже, економічний потенціал сучасного підприємства є результатом постійної взаємодії та адаптації до всіх п'яти груп зовнішніх факторів. Ігнорування хоча б однієї з них може призвести до суттєвого зниження конкурентних позицій або навіть втрати ринків. Тому стратегічне планування та управління ризиками обов'язково має включати систематичний моніторинг і аналіз саме цього широкого спектра зовнішнього середовища. У таблиці 2 продемонстровано зв'язок між групою факторів та показниками ефективності:

Таблиця 2. Взаємозв'язок між факторами і показниками ефективності

Група факторів	Основні показники
Економічні	Рентабельність, фінансова стабільність
Соціально-демографічні	Продуктивність праці, рівень зайнятості
Політико-правові	Легкість ведення бізнесу, виконання зобов'язань
Екологічні	Екологічна стійкість, витрати на дотримання норм

Джерело: власна розробка авторів

Дана таблиця демонструє важливість адаптивного управління економічним потенціалом підприємства. Наприклад, урахування глобалізаційних процесів дозволяє підприємствам ефективніше реагувати на виклики макросередовища. Водночас, нестабільність політичного середовища потребує розробки антикризових стратегій. Основним обмеженням дослідження є використання даних, що можуть змінюватися залежно від економічних умов.

Активізація економічного потенціалу підприємства вимагає системного підходу до аналізу факторів впливу. Основними напрямками подальших досліджень є розробка моделей для прогнозування впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на діяльність підприємства та впровадження рекомендацій для мінімізації їх негативного впливу [2].

Таблиця 3. Рекомендації для активізації економічним потенціалом

Рекомендація	Очікуваний результат
Розробка систем моніторингу факторів впливу	Своєчасне реагування на зміни у середовищі
Інвестування в інновації	Підвищення конкурентоспроможності
Поліпшення кваліфікації персоналу	Зростання продуктивності
Оптимізація витрат	Збільшення фінансової стійкості
Впровадження екологічно чистих технологій	Зниження негативного впливу на довкілля

Джерело: ілюстративна наукова пропозиція авторів

Розробка систем моніторингу – це інструменти, які дозволяють оперативно виявляти зміни у макро- та мікросередовищі. Такі системи можуть включати автоматизовані платформи аналізу даних, що відстежують

ключові показники, такі як рівень інфляції, курси валют, законодавчі зміни. Це дозволить підприємству адаптувати свої стратегії до нових умов, мінімізуючи ризики.

Інвестування в інновації, тобто впровадження нових технологій і підходів до виробництва є важливим чинником зростання економічного потенціалу. Наприклад, автоматизація процесів дозволяє знизити витрати та підвищити якість продукції. Інновації також сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках. [3]

Ефективна активізація економічного потенціалу неможлива без висококваліфікованих кадрів. Проведення тренінгів, навчання співробітників сучасним методам управління та технологіям забезпечує зростання продуктивності праці та підвищення якості управлінських рішень.

Аналіз та зменшення невиправданих витрат дозволяє підприємству залишатися фінансово стійким навіть у складних економічних умовах. Це включає аналіз ланцюга постачання, використання ресурсів і витрат на адміністративні потреби.

Сучасні екологічні стандарти стають дедалі жорсткішими. Використання технологій, що знижують викиди шкідливих речовин, дозволяє не лише виконувати вимоги законодавства, а й покращувати репутацію підприємства серед споживачів. Це також сприяє зниженню витрат на ліквідацію наслідків забруднень.

Кожна з цих рекомендацій є важливим елементом системного підходу до активізації економічного потенціалу підприємства. Їхнє впровадження забезпечує стійкий розвиток, підвищує конкурентоспроможність та зменшує залежність від негативного впливу зовнішніх факторів.

Окрім зовнішніх факторів існують також і внутрішні фактори, які мають не менший вплив на активізацію економічного потенціалу підприємства.

Внутрішні фактори — це ті аспекти, які підприємство може контролювати і змінювати для досягнення своїх стратегічних цілей. Основні внутрішні фактори включають:

1. Рівень менеджменту. Якість управління визначає ефективність використання ресурсів та здатність адаптуватися до змін. Компетентний менеджмент сприяє ефективному плануванню, впровадженню інновацій та підтримці продуктивності персоналу. Наприклад, впровадження стратегічного управління дозволяє підприємству більш цілеспрямовано розподіляти свої ресурси, що є важливим для забезпечення стабільності навіть у нестабільних умовах. [4]

2. Кваліфікація персоналу. Рівень підготовки та компетенцій співробітників безпосередньо впливає на здатність підприємства реалізовувати свої цілі. Наприклад, кваліфікований персонал може впроваджувати новітні технології, підвищувати продуктивність праці та якість продукції. Інвестиції в навчання та розвиток співробітників забезпечують конкурентні переваги на ринку.

3. Організаційна культура. Культура підприємства формує середовище, яке сприяє залученню співробітників до досягнення загальних цілей. Наприклад, компанії, які стимулюють відкритість, інноваційність та співпрацю, мають вищий рівень залученості персоналу та продуктивності. Відповідна організаційна культура також сприяє мінімізації конфліктів та підвищенню ефективності комунікації.

4. Матеріально-технічна база. Наявність сучасного обладнання та технологій дозволяє підприємству швидко реагувати на зміни попиту, покращувати якість продукції та знижувати витрати. Наприклад, впровадження автоматизованих систем управління виробництвом (ERP-систем) допомагає оптимізувати процеси, зменшити втрати та підвищити продуктивність [5].

5. Фінансові ресурси. Наявність достатнього фінансування дозволяє підприємству інвестувати у розвиток, модернізацію та інновації. Фінансова

стійкість і загальна конкурентоспроможність підприємства безпосередньо залежать від обсягу фінансових ресурсів, які є в розпорядженні суб'єкта господарювання, та від того, наскільки ефективно й правильно ці ресурси використовуються. Наприклад, забезпечення стабільного грошового потоку сприяє виконанню довгострокових проектів, таких як розширення виробничих потужностей чи вихід на нові ринки. Водночас ефективне управління фінансами дозволяє зменшити витрати та підвищити рентабельність. [6, с.311]

6. Маркетингова стратегія. Підприємства, які успішно реалізують маркетингові стратегії, можуть швидко адаптуватися до змін на ринку. Наприклад, аналіз поведінки споживачів та конкурентів дозволяє своєчасно коригувати продуктову лінійку, цінову політику чи рекламні кампанії. Це сприяє підвищенню лояльності клієнтів та зростанню продажів.

Таблиця 4. Основні внутрішні фактори та їхній вплив на активізацію економічного потенціалу підприємства

Фактор	Вплив на діяльність підприємства
Рівень менеджменту	Ефективне планування та прийняття рішень
Кваліфікація персоналу	Зростання продуктивності та якості роботи
Організаційна культура	Покращення внутрішньої комунікації
Матеріально-технічна база	Підвищення ефективності виробництва
Фінансові ресурси	Забезпечення стабільності та інвестиційних можливостей
Маркетингова стратегія	Підвищення конкурентоспроможності

Джерело: узагальнено авторами на основі [4;5;6]

Розуміння взаємозв'язків між внутрішніми факторами та показниками ефективності є ключовим для ефективної активізації потенціалу підприємства. Внутрішні фактори формують основу для реалізації стратегічних цілей, підвищення конкурентоспроможності та стійкості бізнесу до викликів. Основні внутрішні фактори включають рівень менеджменту, кваліфікацію персоналу, організаційну культуру, матеріально-технічну базу, фінансові ресурси та маркетингову стратегію. Всі ці елементи взаємодіють

між собою, створюючи комплексний вплив на ключові показники ефективності підприємства.

Рівень менеджменту визначає ефективність організації діяльності підприємства, прийняття стратегічних рішень та здатність адаптуватися до змін. Компетентний менеджмент в свою чергу забезпечує правильний розподіл ресурсів, що впливає на рентабельність, впроваджує системи стратегічного управління, що підвищує фінансову стабільність, а також формує антикризові плани для зменшення впливу несприятливих умов.

Кваліфікація персоналу є фундаментальним фактором для досягнення високих показників продуктивності. Висококваліфіковані співробітники сприяють впровадженню інновацій, що знижує витрати і підвищує якість продукції, забезпечують стабільний ріст продуктивності праці та зменшують ризики невиконання стратегічних завдань через недостатню компетенцію.

Організаційна культура визначає атмосферу співпраці, мотивації та інновацій у колективі. Вплив:

1. Формування середовища довіри та співпраці знижує ризик конфліктів.
2. Підвищення залученості персоналу до виконання стратегічних завдань.
3. Підтримка інноваційності створює додаткову цінність для клієнтів.

Наявність сучасного обладнання та технологій сприяє підвищенню продуктивності праці через автоматизацію процесів, зниженню витрат на виробництво продукції ефективнішому використанню ресурсів, поліпшенню якості продукції, що сприяє зростанню лояльності клієнтів.

Фінансові ресурси дозволяють підприємству:

1. Інвестувати у розвиток нових проектів, підвищуючи конкурентоспроможність.
2. Забезпечувати стабільність грошових потоків для виконання довгострокових зобов'язань.

3. Оптимізувати витрати, що сприяє підвищенню рентабельності.

Ефективна маркетингова стратегія забезпечує адаптацію до змін споживчого попиту через аналіз ринку, підвищення лояльності клієнтів через цілеспрямовані рекламні кампанії, створення конкурентних переваг на ринку, що веде до зростання продажів.

За поданими результатами утворимо таблицю 5, яка коротко підсумує взаємозв'язок між внутрішніми факторами та показниками ефективності.

Таблиця 5. Взаємозв'язок між внутрішніми факторами та показниками ефективності.

Рівень менеджменту	Вплив на діяльність підприємства	Вплив на показники ефективності
Рівень менеджменту	Ефективне планування та прийняття рішень	Зростання рентабельності, фінансова стабільність
Кваліфікація персоналу	Збільшення продуктивності та якості роботи	Підвищення продуктивності праці, зростання доходів
Організаційна культура	Покращення внутрішньої комунікації, мотивація співробітників	Зниження витрат, підвищення залученості персоналу
Матеріально-технічна база	Оптимізація виробничих процесів, автоматизація	Збільшення ефективності виробництва, зниження виробничих витрат
Фінансові ресурси	Інвестиції у розвиток, забезпечення стабільності	Підвищення рентабельності, стійкість до ризиків
Маркетингова стратегія	Адаптація до змін ринку, підвищення конкурентоспроможності	Зростання продажів, лояльність клієнтів

Джерело: власна розробка авторів

Взаємозв'язок між внутрішніми факторами та показниками ефективності є багатогранним і системним. Удосконалення кожного з внутрішніх факторів сприяє покращенню ефективності підприємства в цілому і зміцненню його економічного потенціалу.

Для активізації економічного потенціалу підприємства в умовах нестабільності критично важливим є системна робота над удосконаленням внутрішніх факторів, оскільки саме вони перебувають у зоні прямого контролю керівництва і формують фундамент стійкості та

конкурентоспроможності. Комплексне вдосконалення цих факторів дозволяє не лише нейтралізувати негативний вплив зовнішнього середовища, а й перетворити виклики на можливості для розвитку.

Значну роль у цьому процесі відіграє покращення рівня менеджменту. Впровадження сучасних методів управління, насамперед стратегічного та адаптивного, дає змогу здійснювати довгострокове планування з урахуванням можливих ризиків і сценаріїв розвитку подій. Організація регулярних тренінгів і програм підвищення кваліфікації для топ-менеджменту та керівників середньої ланки сприяє формуванню лідерських якостей, розвитку навичок прийняття обґрунтованих рішень у умовах невизначеності та вміння швидко реагувати на кризові явища. Важливим кроком є також впровадження спеціалізованого програмного забезпечення для управління проектами та процесами, що забезпечує прозорість виконання завдань, чіткий розподіл відповідальності та оперативний контроль на всіх етапах.

Не менш важливим є цілеспрямоване підвищення кваліфікації персоналу. Розробка та реалізація внутрішніх програм безперервного навчання, що включають як технічні, так і управлінські компетенції, дозволяє співробітникам швидко освоювати новітні технології та методи роботи. Ефективним інструментом мотивації стає прив'язка матеріального заохочення до результатів професійного розвитку – преміювання за отримані сертифікати, успішне завершення внутрішніх навчальних проєктів чи впровадження власних раціоналізаторських пропозицій. Додатковим джерелом свіжих знань і молодих талантів є співпраця з провідними вищими навчальними закладами через програми дуальної освіти, оплачувані стажування та стажування, що одночасно вирішує проблему дефіциту кваліфікованих кадрів. [7]

Особливу увагу слід приділити удосконаленню організаційної культури, адже саме вона визначає рівень залученості та лояльності співробітників. Формування чітко артикульованих корпоративних цінностей,

спільної місії та бачення майбутнього створює емоційний зв'язок працівників з компанією. Впровадження політики відкритої комунікації – регулярні зустрічі, анонімні канали зворотного зв'язку, прозорість у прийнятті стратегічних рішень – значно підвищує рівень довіри.

Модернізація матеріально-технічної бази залишається одним із найпомітніших драйверів зростання продуктивності. Планове інвестування в сучасне високотехнологічне обладнання та програмне забезпечення безпосередньо впливає на якість продукції й зниження собівартості. Особливо ефективним є впровадження інтегрованих ERP-систем (SAP, Oracle NetSuite, 1С:Підприємство), які об'єднують усі бізнес-процеси в єдине інформаційне поле та дозволяють суттєво скоротити операційні витрати. Не менш важливим є створення системи регулярного технічного обслуговування та превентивного ремонту, що мінімізує незаплановані простої та подовжує життєвий цикл обладнання.

Оптимізація фінансових ресурсів починається з глибокого й регулярного аналізу всіх статей витрат. Це дає змогу виявити та ліквідувати неефективні витрати ще на етапі планування. Розумний розподіл інвестиційного портфеля з акцентом на проекти з високою доданою вартістю (інновації, автоматизація, вихід на експортні ринки) значно підвищує віддачу від кожного вкладеного гривні. Водночас активне використання інструментів зовнішнього фінансування – банківських кредитів під державні програми підтримки, грантів ЄБРР та ЄС, лізингу обладнання – дозволяє реалізовувати капіталомісткі проекти без надмірного навантаження на оборотні кошти.

Розробка та постійна актуалізація ефективної маркетингової стратегії є запорукою збереження й нарощування ринкових позицій. Постійний моніторинг змін у поведінці споживачів і діях конкурентів за допомогою сучасних інструментів (Google Analytics, SimilarWeb, Brandwatch) дає можливість своєчасно коригувати продуктовий портфель і комунікаційну стратегію. Перехід до персоналізованого маркетингу значно підвищує конверсію та лояльність клієнтів. Особливо перспективним напрямом

сьогодні є інвестування в цифрові канали – власні е-commerce-платформи, контент-маркетинг, співпрацю з інфлюенсерами, що забезпечує максимальний охопит при контрольованих витратах.

Комплексна й одночасна робота за всіма внутрішніми факторами створює синергетичний ефект, коли покращення одного напряму підсилює результативність інших. Саме такий системний підхід дозволяє підприємству не просто виживати в умовах перманентної нестабільності, а перетворювати її на джерело конкурентних переваг і стійкого довгострокового зростання.

Таблиця 6. Рекомендації для покращення економічного потенціалу підприємства, враховуючи внутрішні фактори

Внутрішній фактор	Рекомендації	Очікуваний результат
Рівень менеджменту	Впровадження стратегічного управління, навчання керівників, використання інструментів проектного управління	Зростання якості прийняття рішень, підвищення ефективності управління
Кваліфікація персоналу	Освітні програми, мотивація розвитку, стажування для молодих спеціалістів	Підвищення продуктивності праці, зниження плинності кадрів
Організаційна культура	Впровадження корпоративних цінностей, відкритої комунікації, розвиток командної роботи	Підвищення залученості персоналу, поліпшення внутрішнього клімату
Матеріально-технічна база	Інвестування в обладнання, автоматизація, технічне обслуговування	Збільшення продуктивності, зниження витрат
Фінансові ресурси	Аналіз витрат, розподіл інвестицій, залучення зовнішнього фінансування	Фінансова стабільність, можливість реалізації стратегічних проектів
Маркетингова стратегія	Аналіз ринку, персоналізовані кампанії, інвестиції у цифрові канали	Зростання продажів, підвищення впізнаваності бренду

Джерело: ілюстративна наукова пропозиція авторів

Реалізація рекомендацій для покращення економічного потенціалу за внутрішніми факторами сприятиме довгостроковому розвитку підприємства. Удосконалення кожного аспекту внутрішнього середовища дозволить активізувати, підвищити ефективність, стійкість до ризиків і

конкурентоспроможність на ринку і зміцнення управління економічним потенціалом підприємства.

Висновки. Дослідження визначило ключові внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на активізацію економічного потенціалу підприємства. Встановлено, що:

1. Зовнішні фактори, такі як економічні (інфляція, курсові коливання), соціально-демографічні, політико-правові та екологічні аспекти, мають суттєвий вплив на показники ефективності, включаючи рентабельність, продуктивність праці та екологічну стійкість.

2. Внутрішні фактори, включаючи рівень менеджменту, кваліфікацію персоналу, організаційну культуру, матеріально-технічну базу, фінансові ресурси та маркетингову стратегію, формують основу для адаптації підприємства до змін у внутрішньому середовищі.

Запропоновані рекомендації, зокрема впровадження систем моніторингу, інвестування в інновації, підвищення кваліфікації персоналу, модернізація матеріально-технічної бази та розробка ефективних маркетингових стратегій, дозволяють знизити вплив негативних факторів та посилити економічний потенціал підприємства.

Отримані висновки сприяють розумінню взаємозв'язку між факторами впливу та ефективністю діяльності підприємств. Впровадження системного підходу та запропонованих рекомендацій забезпечить стійкий розвиток, підвищить конкурентоспроможність та зменшить залежність від зовнішніх ризиків, що є критично важливим у сучасних умовах нестабільності.

Література

1. Корженевська В. М. Дослідження Факторів впливу на фінансовий стан підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 7. С. 102-106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2011_7_24 (дата звернення: 08.12.2025).

2. Нерода А. Ю. Фактори макросередовища, що впливають на діяльність підприємств. *Управління розвитком*. 2014. № 1. С. 91-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_1_39 (дата звернення: 08.12.2025).
3. Прядко І. В., Пікінер М. В. П. Автоматизація виробництва в Україні: стан та особливості. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 12. С. 169-173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pidinnov_2020_12_31 (дата звернення: 08.12.2025).
4. Битов В. П. Менеджмент як запорука успіху в сучасних умовах ринкової економіки. *Сталий розвиток економіки*. 2025. с. 498-501. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1273> (дата звернення: 08.12.2025).
5. Коблянська Г. Ю., Реєнтенко І. С. Застосування модулю "Управлінський облік і звітність" (CO) Системи ERP SAP R/3 для автоматизації управлінського обліку. *Облік і фінанси*. 2012. № 2. С. 74-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_2_15 (дата звернення: 08.12.2025).
6. Орехова А. І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка і управління підприємствами*. 2018. № 17. С. 308-315. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/45.pdf (дата звернення: 08.12.2025).
7. Панкратова О. М. Підвищення кваліфікації персоналу в сучасних умовах та розвиток тенденцій корпоративних освітніх процесів. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/232> (дата звернення: 08.12.2025).

References

1. Korzhenevskaya, V.M. (2011), "Research of factors influencing the financial condition of an enterprise", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*,

vol. 7, pp. 102-106, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2011_7_24 (Accessed 8 December 2025).

2. Neroda, A.Yu. (2014), "Macroenvironmental factors affecting enterprise activity", *Upravlinnia rozvytkom*, vol. 1, pp. 91-92, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_1_39 (Accessed 8 December 2025).

3. Priadko, I.V. and Pikiner, M.V.P. (2020), "Automation of production in Ukraine: state and features", *Pidpryemnytstvo ta innovatsii*, vol. 12, pp. 169-173, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pidinnov_2020_12_31 (Accessed 8 December 2025).

4. Bytov, V.P. (2025), "Management as a guarantee of success in modern market economy conditions", *Stalyi rozvytok ekonomiky*, pp. 498-501, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1273> (Accessed 8 December 2025).

5. Koblianska, H.Yu. and Reientenko, I.S. (2012), "Application of the 'Management accounting and reporting' module of the SAP R/3 ERP system for management accounting automation", *Oblik i finansy*, vol. 2, pp. 74-81, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_2_15 (Accessed 8 December 2025).

6. Orekhova, A.I. (2018), "Economic potential of the enterprise: essential characteristics and structuring", *Ekonomika i upravlinnia pidpryemstvamy*, vol. 17, pp. 308-315, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/45.pdf (Accessed 8 December 2025).

7. Pankratova, O.M. (2021), "Improving personnel qualifications in modern conditions and development of corporate education trends", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 25, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/232> (Accessed 8 December 2025).

Стаття надійшла до редакції 14.12.2025 р.